

**NIE RYZYKUJESZ
GDY ZNASZ I SZANUJESZ**

Bezpieczna obsługa zwierząt gospodarskich część I – bydło domowe

„Nie ryzykujesz, gdy znasz i szanujesz”, to hasło kampanii prewencyjnej KRUS. Ma ona na celu popularyzowanie sposobów zapobiegania wypadkom i chorobom zawodowym rolników, związanym z hodowlą zwierząt w gospodarstwach rolnych.

Hodowla zwierząt inwentarskich wiąże się z ryzykiem wypadku. W czasie karmienia, dojenja i zabiegów higienicznych często dochodzi do uderzeń, przygnięć i pogryzień przez zwierzęta, a nawet stratowania ludzi. Podczas obsługi zwierząt odnotowywane są również upadki osób na zanieczyszczonych karmą lub odchodami korytarzach, a także uderzenia i przygnięcia przez urządzenia służące do przygotowywania karmy oraz upadające przedmioty.

Jednym z hodowanych zwierząt w gospodarstwie rolnym jest bydło domowe. Krowy to zwierzęta z natury spokojne, jednak z uwagi na ich dużą masę, mogą stanowić poważne zagrożenie dla osób zajmujących się ich obsługą. Podczas pracy przy krowach - zadawania paszy, usuwania obornika, udoju, przeprowadzania na pastwisko oraz segregacji sztuk chorych lub zasuszonych, dochodzi do wielu wypadków. Najczęściej są to kopnięcia, przygnięcia i uderzenia, będące efektem niebezpiecznych dla człowieka reakcji zwierząt na stres, ból, zaskoczenie, okres rui, wzmożony instynkt macierzyński po porodzie, występowanie owadów w oborze. Większość wypadków odnotowywana jest w oborach uwięziowych, w których występuje konieczność wchodzenia między zwierzęta. Podczas obsługi krowa może się przemieścić i przydusić człowieka do ściany lub do drugiego zwierzęcia, może również bronić się, kopiąc tylnymi kończynami do przodu i na boki. Mniej narażeni są rolnicy stosujący nowoczesne systemy chowu krów, które w znacznym stopniu ograniczają bezpośredni kontakt ze zwierzętami. Rozwiązania techniczne, m.in. szerokie korytarze paszowe i wyгородzone stanowiska, umożliwiają mechaniczne wykonywanie wielu czynności i ograniczają ciężkie prace ręczne.

Podczas obsługi krów, duże ryzyko wypadku, występuje podczas udoju. Mycie wymion, zakładanie i zdejmowanie aparatów udojowych, to czynności, podczas których najczęściej dochodzi do kopnięcia lub przygnięcia przez krowę. Jest to zwykle skutek reakcji zwierzęcia na ból. Wymiona krów są wrażliwe na dotyk. Zwierzęta zwykle kopią nogą po stronie, po której występuje bolesność. Należy zatem podejść do krowy od strony przeciwnej do miejsca, gdzie jest dolegliwość.

Aby ograniczyć ryzyko wypadku podczas udoju, przed przystąpieniem do pracy należy uważnie obserwować krowy, a z ich zachowania odczytać możliwe zagrożenia. Udój należy wykonywać w zacisznym miejscu, pozbawionym owadów. Szczególnego traktowania wymagają krowy młode i te, u których występuje stan zapalny gruczołu mlekowego. Podczas ich obsługi warto skorzystać z pomocy innej osoby i choć częściowo ograniczyć zwierzęciu swobodę ruchu, m.in. poprzez unieruchomienie głowy, z uciskiem przegrody nosowej lub uciskiem nasady ogona. Pomoc innych osób i stosowanie poskromów zalecane jest również podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych i weterynaryjnych.

Szczególnie niebezpieczne jest wypędzanie bydła na pastwisko po zimowej przerwie. Zwierzęta są wtedy niecierpliwie i dezorientowane. Ułatwieniem podczas wykonywania tej pracy może być

solidne i dobrze wytyczone ogrodzenie elektryczne wokół pastwiska i wzdłuż ścieżki, po której poruszają się zwierzęta. Warto zaopatrzyć się w solidną linkę bez węzłów, niezbędna podczas przeprowadzania pojedynczych sztuk. Należy pamiętać, że nie wolno owijać jej wokół ręki.

Wzmóżonej uwagi wymaga opieka nad stadem bydła podczas rui. Zmienione zachowanie krów oraz pojawienie się śluzowej wydzieliny z narządów rodnych to sygnał, by zachować szczególną ostrożność i nie stawać z przodu zwierzęcia. Krowy zachowują się wtedy szczególnie niespokojnie i naskakują na siebie nawzajem. Najbezpieczniej jest przebywać z boku, na wysokości łopatki krowy.

Szczególną ostrożność należy zachować przy obsłudze buhajów. Aby bezpiecznie je obsługiwać, należy wpiąć im kółko nosowe, służące do przeprowadzenia za pomocą specjalnego drążka o długości minimum 1,4m, zastosować mocny kantar oraz wydzielić stanowisko w osobnym pomieszczeniu.

Podsumowując, należy pamiętać, że krowy im bardziej są oswojone, tym łatwiej jest je obsługiwać. To jakie są, zależy w dużej mierze od ich właściciela.

Anna Krystyniak

PT KRUS Bolesławiec

opracowano na podstawie broszury *Bezpieczna obsługa zwierząt gospodarskich*